

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

....Less terrible is night in black
earth's bosom

Than days of slavery under
the bright sun!....

France Prešeren

LETNIK X — VOLUME X

TORONTO, 1 MAJ 1959

STEVILKA 5 — NUMBER 5

PADLIM V SPOMIN.
NAM V SPODBUDO
IN
SVETU V OPOMIN
IN
SVARIL!

V UPRAV "S.D." MORETE
DOBITI

"SPOMINSKI ALBUM
DOMOBRANSKIH PESMI
IN KORACNIC"

CENA \$6.50 & POSTNINA

646 EUCLID AVE.
Toronto 4, Ontario

15. MAJ—DRŽAVLJANSKI
DAN V KANADI

Letošnji državljanski dan bomo praznovali v Kanadi 15. maja. Dan sicer ni državni praznik, toda tega dne bo mnogo prireditev in slovesnosti, ki bodo poudarjale pravice, pa tudi odgovornost, ki je zvezana s kanadskim državljanstvom.

KATOLIČANI NE SMEJO
GLASOVATI ZA
"SOPOTNIKE"

L'Osservatore Romano je objavil dekret Svete kongregacije, ki je potrdil odlok skofov Sicilije, da katoličani ne smejo voliti kandidatov za katero koli javno službo, če kandidati podpirajo komuniste ali njihovo dejavnost. Odlok je bil odgovor na vprašanje, ali smejo katoličani glasovati za stranke ali osebe, ki sicer ne izpovedujejo protikatoliških načel ali se celo sami imenujejo kristjane, pa se dejansko družijo s komunisti in podpirajo njihove akcije. Odgovor kardinalov, ki ga je potrdil tudi sv. Oče in odredil objavo, je bil, da katoličani ne smejo glasovati za take stranke ali osebe. Odlok se sklicuje na prejšnjo odločbo sv. Stolice od 1. julija 1949, po kateri so izobčili vsi aktivni komunisti in vsi, ki jih podpirajo. S to potrditvijo veže odločba vse katoličane po vsem svetu.

OB PETI OBLETNICI SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Pred petimi leti, 20. februarja 1954, so ustanovili v Buenos Airesu Slovensko kulturno akcijo. Od tedaj je izdala sredi tujine 30 leposlovnih knjig, 4 letnike revije MEDDOBJE, s katero posega v sodobno duhovno problematiko, 5 letnikov štirinajst dnevnika GLAS SKA, ki ni samo notranje obveščevalno glasilo, ampak pravo okno v kulturno snovanje doma in po svetu, izdala je 4 knjige VREDNOT, znanstvenih razprav in priredila blizu sto kulturnih večerov, na katerih so se vrstila predavanja, gledališke predstave, koncerti in umetniške razstave. Ze samo to kratko naštevavanje potrjuje ugotovitev, da je ta peta obletnica lep kulturni praznik in da je opravljeno delo pomembno doprinos k celotni slovenski kulturi.

Slavljenje duhovnega dela in ustvarjanja duhovnih vrednot je v današnjem času dvakrat potrebno. Silna tehnična odkritja so tako zelo obrnila pozornost sodobnikov nase, da cenijo predvsem tvarne dobrine in uspehe. Resnica pa je, da so duhovne vrednote še vedno temeljni kamni, na katerih stoji človeška družba in da jih vse tehnične zmage ne bodo mogle nikoli nadomestiti.

Vsako zgodovinsko obdobje ima svoj duhovni obraz, vsako postavlja pred mislečega človeka vprašanja, ki so prav tedaj aktualna in ki jih mora samo on rešiti. Do sedaj neslutene možnosti tehničnega napredka odpirajo nepregledno polje človekovega delovanja in s tem v zvezi prožijo množino usodnih vprašanj, na katere mora najti pravilne odgovore prav naša generacija in s tem postaviti trdne temelje bodočemu veku. To silno odgovorno nalogo morajo rešiti pri vsakem narodu njegovi izobraženci. Noben narod ne more biti izvet, vsak mora prinesiti svoj delež k napredku človeštva.

L. 1945 se je pričelo za slovenski narod in cel svet novo poglavje zgodovine. Pogoj vsakemu napredku je, da začne človek vsak dan znova živeti, pa naj mu je prinesel prejšnji dan zmago ali poraz, da vsak dan znova oceni položaj in spozna nalogo, ki jo mora opraviti. Slovenski kulturnik doma in v zamejstvu se zaveda svojega poslanstva.

Slovenska kultura preživlja danes težke čase. Doma jo skušajo

Novi odlok je razbilil vse dvome nekaterih politikov, kakšno stališče do komunizma bo zavzel novi papež. Dokler ostane komunizem komunizem, je sprava ali sodelovanje s katoličani izključena. V zgodovini sicer opažamo, da se nekatera imena trdovratno drže pri življenju, ko se je med tem to, kar označujejo, že bistveno spremenilo (nekateri socialistične stranke v Zapadni Evropi so se n. pr. uradno odpovedale dialektičnemu materializmu), toda komunizem je še daleč od tega. Izvzeti moramo seveda nekatere poudince, ki se v komunističnih državah na zunaj priznavajo h komunizmu, so pa v resnici vse prej kot komunisti (doma jim pravijo rdeče redkvice), toda te osebe nimajo nobenega vpliva na strankino ideologijo in vodstvo.

komunisti s silo stisniti v znanstveno že premagani marksistično-materialistični kalup, jugoslovanski književniki pa hočejo obsojiti slovenski jezik na smrt. Proti temu duhovnemu nasilju se slovenski izobraženež brani, kolikor mu je pač mogoče in skuša kljub vsemu ustvarjati resnične duhovne vrednote. Pred kratkim sem bral revijo, ki izhaja doma, in v njej vtise, ki jih je dobil rdeči književnik in propagandist Miško Kranjec na razstavi slovenskih upodabljalovih umetnikov v Jakopičevem paviljonu v desetem letu po "svoboditvi". Osupel in ogorčen ugotavlja, da ni našel med množico umetnin najmanjšega sledu o "narodno-osvobodilni borbi", ali o kakih sodobni "napredni" jugoslovanski stvarnosti. Brež ko je zaradi spora s kominformo nekoliko popustilo duhovno nasilje, je že bruhnilo na dan vse tisto, kar so morali vsa leta držati zase. Našel je "novo obliko, za obliko se pa seveda skriva vsebina, v vsebini pa je zajeta ideja". Naša dolžnost je, da ostanemo duhovno povezani z domom, da poznamo to novo, da ga natančno presodimo in tudi sprejmemo, kar je dobrega. Danes je doma dozorel že novi rod, ki ni več zagrenjen zaradi krivice in grozot komunistične revolucije, ki gleda svojsko na narodovo preteklost in sodobno stvarnost in ki ima svoj pogled uprt v bodočnost. Ko človek bere njih dela, najde v njih veliko iskrenosti in dobre volje, marsikaj zdravega, kar bo gotovo ostalo kot nova vrednota za bodočnost.

UMESTNO SVARIL

Citizenship Items, glasilo Canadian Citizenship Councila ponatiskuje v 2. številke letošnjega letnika naslednje misli iz "Industry" (str. 6):

"Zadnje čase smo dobili mnogo svaril o velikem napredku, ki ga dosegajo države komunističnega bloka na gospodarskem, vzgojnem, znanstvenem in industrijskem področju. Smo jih slisali? Smo jih vzeli na znanje?"

Na prvo vprašanje je lažje odgovoriti kot na drugo. Casniki, magazini, radio in televizija so nam posredovali razne podatke o komunističnem napredku. Ruski uspehi v vsemirju pa so jih dramatičirali.

Tako torej nimamo izgovora, da je komunističen poziv na tekmovanje samo vojaški. Kljub temu je razvidno, da še vedno pravladuje tako v Kanadi kot na ostalem Zpadu grozovita samozadovoljnost. Zdi se, da se še ne zavedamo, kaj pomenijo komunistični uspehi za našo lastno življenjsko ravan.

Tukaj uživamo svobodo in življenjski standard, kakršnega milijoni pod kruto komunistično disciplino niso nikdar poznali. Toda istočasno se ukvarjamo brez konca z malenkostmi in kar gorimo za zabavo. Zdi se, da smatrajo mnogi ljudje za vreden predmet razgovora samo zadnje časopisne afere kake utrjene filmske zvezde "hit parade", nogometne tekme, filme in televizijske programe.

Kdor misli, da more brez nevarnosti prežeti, kar se dogaja danes v Rusiji in na Kitajskem, živi v bedakovem rajju. Družba, ki stremi za uživanjem, ki ljubi

V zamejstvu ustvarja slovenski kulturnik sicer svobodno, toda pri svojem delu mora premagovati tisoče ovir in prestajati tisoče žrtev. Vendar ne klone. Trdno povezan s slovenskim izročilom, odprt za ves resnični napredek svobodnega sveta, skuša polagati svoj delež v slovensko kulturno zakladnico. Tudi tu se že uveljavlja nova generacija, ki se je izsolala na tujih univerzah, kateri slovensko izročilo že ni več trdni sestavni del njenega duhovnega sveta, ki se je že močno vrasla u tuji svet. Velika škoda bi bila, če ne bi znali vključiti te generacije v slovenski duhovni svet in ga obogatiti z njenimi spoznanji. To pa bo mogoče samo tedaj, če bodo delovale med nami v zamejstvu močne kulturne ustanove, ki bodo zajele njih delavnost.

Vse delo izobražencev bo pa doseglo svoj polni uspeh le tedaj, če bo našlo med narodom moralno in tvorno podporo. Zrel narod ceni in spoštuje svoje kulturne delavce, ponosen je na svoje kulturne ustanove in noče zaostajati za drugimi narodi. Zato se tudi mi veselimo pete obletnice SKA. Ko ji čestitamo k njenemu uspešnemu delu, ji želimo, da bi močno živela do onega dne, ko se bo moglo njeno delo združiti z vsem, kar so pravilnega in zdravega ustvarili doma, v novi vzpon svobodne slovenske kulture.

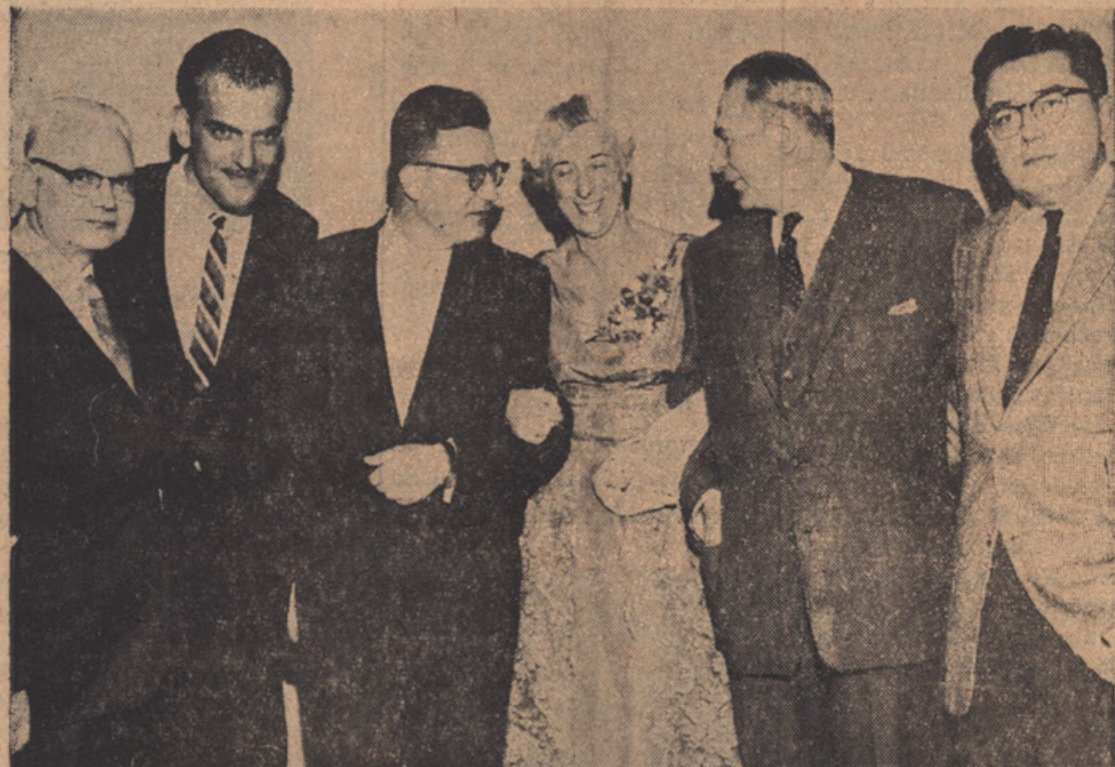
P. Verbič

OMEJITEV VSELJEVANJA PREKLICANA

Vladni odlok Order in Council P.C. 1950—310 je vzbudil mnogo kritike in odpora, ker je omejil krog oseb, ki jih smejo novonasteljenci povabiti za naselitev v Kanadi. Pod pritiskom javnega mnenja, ki so ga sprožile predvsem etnične skupine, podprle pa tudi opozicijske stranke, je vlada odlok 23. aprila preklicala ter je odslej v veljavi zopet prejšnja odredba, ki se glasi:

OMEJITEV VSELJEVANJA PREKLICANA

Kanadski državljani in zakoniti prebivalci Kanade, ki morejo sprejeti in skrbeti za svoje sorodnike izven Kanade, morejo biti še naprej njih sponzorji. Ti sorodniki so: bratje, sestre, poročeni sinovi in hčere s svojimi ženami in možmi ter neporočeni otroci izpod 21 let kot tudi bližnji sorodniki ter zaročenci (zaročenke), ki so navedeni v Pravilih pod pogojem, da so sponzorirane osebe državljani po rojstvu ali naturalizaciji Egipta, Izraela, Libanona, Turčije ali katere koli države Evrope. Severne, Centralne ali Južne Amerike.

Na konferenci, ki je bila v Winnipegu, so bili med drugimi, kot delegati Toronto Ethnic Press Cluba: z leve na desno — Bruno Tenhunen, Dan Iannuzzi, Frank Glogowski, ga. Ellen FAIRCLOUGH, minister za državljanstvo in vseljevanje, Julius Baier in Mike Janeček. Klub je član Canadian Ethnic Press Federation.

OB ROBU

Novoizvoljeni odbor Canadian Ethnic Press Cluba je dobil po izvolitvi več pozdravnih voščil, med njimi so bila voščila predsednika kanadske vlade g. J.G. Diefenbakerja, vodje opozicije v parlamentu in Nobelovega nagradjenca g. L.B. Pearsona, ontarijskega predsednika vlade g. L.M. Frosta itd. V pismu predsednika ontarijske vlade so bile zapisane tudi naslednje misli: "Etnični tisk nadaljuje s svojo važno vlogo obveščevanja. Mnogi novokanadčani, ki so vedno dobro došli v Ontariju, se nam pridružujejo pri izgradnji boljšega življenja v svobodi in demokraciji".

Novi odbor sestavljajo poleg g. Bruna Tenhunen (Fince), ki je vodil klub od ustanovitve pred devetimi leti do danes še gg. Karl J. Baier (Nemec), predsednik, F. Glogowski (Poljak), prvi podpredsednik, J. Boyko (Ukrajinec), drugi podpredsednik, D. Iannuzzi (Italijan), blagajnik, S. Veidenbaum (Estonec), tajnik in štirje direktorji O. Tarnovskij (Ukrajinec), M. Janeček (Čeh), V. Mauko (Slovenec) in G. Szuper (Madžar).

Zastopniki etničnega tiska so se udeležili posebnega kosila, ki ga je priredil na čast časnikarjev predsednik ontarijske vlade g. L.M. Frost.

Canadian Ethnic Press Federation — zveza vseh etničnih časopisov v Kanadi je imela pred dvema tedoma letno sejo v Winnipegu v Manitobi, ki se je udeležilo okrog 20 delegatov. Kot gosta so imeli dvakrat v svoji sredi ministra za državljanstvo in vseljevanje ga E.L. Fairclough, ki je tudi dvakrat govorila ter napovedala spremembe kot odgovor omejitve vseljevanja in podobno. Med drugim je obvestila udeležence, da bo imel vsakdo pri popisovanju 1. 1950 izbiro vpisati svoje narodnostno poreklo, kdor pa tega ne bo želel, bo lahko izjavil, da je Kanadčan.

Canadian Ethnic Press Club v Torontu je priredil za desetletnico ustanovitve banket, ki so se ga udeležili kot častni gostje predsednik ontarijske vlade ter 6 provincialnih ministrov, poslanci in drugi. Predsedniku Frostu so podarili diplomu častnega članstva.

Castnikarske konference bližega kralja Petra II. v Hamiltonu se je udeležil od etničnih časopisov le zastopnik češkega časopisa iz Toronta.

Zastopniku Slovenske države je izjavil sodelavec nekega srbskega časopisa, da "....si je Njegovo Veličanstvo kralj Petar za beležilo za bodočnost sve one od

jugoslovanskih novina, kojih nije bilo na konferenciji...."

V soboto 25. aprila se je sestel z zastopniki Mutual Cooperation League senator g. Sullivan, ki ga je vlada določila za zvezo med vlado in etničnimi skupinami. G. senator je pozval zastopnike, naj mu sporoče vse primere, kjer so bili po njihovem mnenju člani etničnih skupin zapostavljeni.

V 1. 1958 je sprejela Kanada 124.851 priseljencev, samo 44% od števila, kiga je sprejela 1. 1957. V Ontario se jih je naselilo 63.853, v Quebec 28.443, v Britsko Columbiju 13.400, v Alberto 8.429, v Manitobo 4.732, v Saskatchewan 2.595, v Novo Scotijo 1786, v New Brunswick 1031, v Newfoundland 373, v Yukon in Northwest Territories 131 ter na Prince Edward Island 78.

Revija Citizen, ki jo izdaja ministrstvo za državljanstvo in vseljevanje, prinaša v letošnji aprilski številki članek o dolgu Kanade priseljenim ženam. Med njimi omenja tudi Slovenko go. dr. Ljudmila Dolar-Mantuani kot edino, ki ima v Kanadi doktorat iz petrografije in eno izmed treh na celem kontinentu.

Torontske javne knjižnice imajo 20.000 knjig v neangleških jezikih.

Ministrski predsednik ontarijske vlade, Hon. Leslie M. Frost sprejema od predsednika C.E.P.C. g. Juliusa Baierja diplomu dosmrtnega častnega članstva o priliki klubove desetletnice.

PROFESOR DR. MARIUS REBEK - SEDEMDESETLETNIK

Zivljenjska pot intelektualca ni lahka v krajih, kjer že drugo desetletje sibirski burja nenehno spreminja temperaturo. Le pre malo ljudi se rodi z mehikimi hrbtenci, da bi bili zmorni pravocastno se ukloniti "volji ljudstva". Neizogibno je torej, da ta ali oni ni preстал sodbe za zaklenjenimi vrati in se je znašel — kot naš slavljeneec — kot izseljenec v Avstriji, ne da bi vedel za sodbo ali za zadosten razlog za dejanje, ki mu je spodbilo trdna tla v domovini.

Profesorja Rebeke smo nekateri poznali iz Ljubljane. Stodvajset slovenskih in stosedemdeset študentov vseh mogočih narodnosti je imelo priložnost živeti z njim in njegovo gospo soprogo v študentovskem taborišču v Gradu. Pri takem skupnem bivanju, kjer smo si drug drugemu gledali v posode in se mnogo deljelo se kresali značaji. Kljub temu, da smo živeli skupno lepo štetolet, nismo vedeli za mnoge stvari, ki jih je profesor doprinesel k izgradnji ljubljanske univerze. Ko smo se ločili, da si ustvarimo v svetu novo področje delovanja, smo izgubili neposredni stik in zopet nismo vedeli ali pravilno cenili nove uspehe, ki jih je g. profesor žel na graških tleh. Zato je prav, da pregledamo življenjsko pot našega slavljeneca, posebno še, ker dvomimo, da mu bo dala domovina zaslužen priznanje.

Profesor dr. Marius Rebek se je rodil v Trstu 25. marca 1889. Maturo je na tržaški gimnaziji in je nato vpisal fiziko in kemijo na filozofski fakulteti dunajske univerze. Za doktorja filozofije je bil promoviran 1. 1913 in je še isto leto postal asistent. Prvo svetovno vojno je prebil pri vojaki. Potem je nadaljeval službo asistenta na dunajski univerzi, odkoder je odšel jeseni 1919 v Ljubljano, da nastopi mesto asistenta na kemijskem inštitutu univerze. 1. 1920 je postal docent, 1. 1924 pa je bil imenovan za izrednega profesorja za organsko kemijo na tehnični fakulteti. Od 1. 1933 dalje je bil redni profesor. L. 1945 so mu zaupali organizacijo kemijskega inštituta ljubljanske univerze, toda že 18. decembra 1945 so ga izselili v Avstrijo.

V Avstriji se začela doba počasnega dviga, ki je bil končne venčan z zmagošlavjem. Inž. Janez Krepf je iznenadil profesorja z obiskom. V Gradu smo namreč sklenili, da se bomo zvezeli, da bomo lahko prebivali v študentovskem taborišču. Upravnica taborišča Miss M. Jabour, ki se ji moramo zahvaliti tudi za neštete druge usluge, je problem razumela in aprila 1946 sta se gospod in gospa Rebek nase lila v v Students' Hostelu, Hochsteingasse 37. Življenje v študentovskem okolju in pa v bližini znane univerze in tehnične visoke šole sta bila gotovo čimtelja, ki sta poleg drugih doprinesla delež k začetku novega vzpona, tokrat na avstrijskih tleh.

Maja 1946 je začel profesor Rebek predavati na tehnični visoki šoli in univerzi v Gradu. Predavanja so se potem nadaljevala semester za semesterom. V marcu 1950 je postal docent za organsko kemijo in organsko tehnologijo na

tehnični visoki šoli. V istem letu je prejel privatno docenturo za organsko kemijo na univerzi, kjer je potem v I. 1952 prejel naslov rednega profesorja.

Od I. 1950 do 1953 je posvetil precej časa gradnji in opremitvi kemijskega laboratorija, oddelka za tehnologijo papirja in staničnine. Prav tako je organiziral predavanja in vaje za to stroko. Od I. 1955 dalje je profesor Rebek tudi izredni profesor na tehnični visoki šoli in predstojnik inštituta za kemijo in kemijsko tehnologijo papirja in staničnine.

Povrnilo se sedaj na opis dela profesorja Rebeke v domovini.

Mlajša generacija ni več vedela, kakne težave so morale premostiti odgovorne osebe in oblasti pri ustanavljanju fakultet na slovenski univerzi. Nekaj skopih pripomb je

Prof. Rebek in ga. Rebek

krožilo med študenti. Tako je znano, da so bile prve laboratorijske mize navadni zaboji in dnevni obiskovalci prostorov — podgane. Zgovorno dejstvo je, da v dvajsetih letih niso mogli prestaviti laboratorijev in pisarn profesorjev Rebeke in Sameca iz kleti ljubljanske realko! Ni namen tega sestavka povdarjati težave in opisovati položaj našega vseučilišča v sklopu tedanje državne politike. Bežna zemlja naj služi za pravilno ocenitev vztrajnosti ustanoviteljev in pa za meritev števila znanstvenih uspehov pod tako neugodnimi pogoji.

Začetno organizatorno delo je bilo v rokah dveh zaslužnih profesorjev Rebeke in Sameca. Laboratorije za analitično in organsko kemijo je organiziral in tudi vodil profesor Rebek. Organski laboratorij je ostal pod njegovim vodstvom vse do zadnjega. Njegova zasluga je tudi organizacija kemijske strokovne šole na tehnični fakulteti ljubljanske univerze, katero je vodil 15 let. Bil je tudi dolgoletni predsednik komisije drugega državnega izpita na tehnični fakulteti. Za podvig kemijske stroke ni bilo samo potrebno nakopiti vrsto laboratorijev in pa predavanj, ampak tudi izdelati slovensko kemično terminologijo — ustvariti jezik, v katerem bodo občevali še naslednji rodovi. Tu di pri tem delu je bil naš slavljeneec originalno aktiven.

VZPENJAČA IZ MARIBORA NA POHORJE

Novice iz Slovenije

• **Jurij Kozjak drugi** v italijanski. V založbi Instituto di Propaganda Libreria v Milanu je izšla pred kratkim druga prenovljena izdaja Jurija Kozjaka v italijanski. Prva izdaja je izšla pri isti založbi leta 1947 pod naslovom Giorgio Kozjak — gnanizero sloveno v prevodu dr. Ferdinanda Kolednika. Sedaj pripravljeno na njegovo pobudo v Rimu latinski prevod.

• **Železarna Jesenice** je proizvedla lani 856.000 ton železnih izdelkov. Poizvodnja se je dvignila za 3,9% od l. 1957, ko je znašala 824.000 ton.

• **Ljubljanska mednarodna grafična razstava**, ki je vsako drugo leto v Moderni galeriji, se je v kratkem času uveljavila kot vodilna prireditelj svoje vrste v svetu. Na letošnje tretjo razstavo se je prijavilo nad 300 avtorjev iz 38 držav in poslalo nad 1000 del. Tudi nekatere velike specializirane tuje založbe se zanimajo za in ponujajo svoje sodelovanje.

• **V Ljubljani bodo začeli** z gradnjo zimskega kopališča, na katerega športniki že dolgo let

čakajo. Po načrtu sta zamišljena dva bazena, eden v merilu 33 1/3 x 18,5 m za plavanje in napravnimi za skoke in drugi manjši za učenje. Kopalnice bo imelo tudi 90 prh.

• **O knjigi prof. Antona Slodnjaka** "Geschichte der slowenischen Literatur" je poročal rektor ljubljanske univerze na podlagi sklepa zadnje seje univerzitetnega sveta med drugim tudi, da je posebna komisija filozofske fakultete opozorila prof. Slodnjaka na "znanstveno-strokovno nezdružnost vrste osnovnih postavk iz njegovega dela in na moralno-politično škodo ki jo knjiga, izdana v tujini, lahko povzroči ugledu univerze". Profesor Slodnjak je zaprosil za upokožitev.

• **Lansko leto je Jugoslavija** izvozila 1836 ton slovenskega hmelja v 18 različnih držav. Največ našega hmelja so kupile ZDA in sicer okrog 500 ton. Slede Svica, Velika Britanija, Nizozemska, Francija. Izvoz je prinesel 7 milijonov dolarjev.

• **10. aprila so delili Kidričeve** nagrade za najboljša znanstvena dela v preteklem letu. Prvo na-

grado je prejela ekipa kirurške klinike pod vodstvom prof. Božidarja Lavriča za operacija srca z uporabo ekstrakorporalne cirkulacije. Drugo nagrado je prejel inž. Leopold Andrec za konstrukcijo generatorja ultrazvočnega valovanja za pospeševanje zgorevanja prašnatih goriv. Tretjo nagrado so prejeli inž. Marijan Ferjan, prof. inž. Engelbert Hribernik, inž. Zdenko Marinšek in inž. Milojevič za iznajdbo "Uporaba poroznega betona za osuševanje predorov in podzemnih galerij ter za opaž pri vakuumskem betoniranju".

Kidričevo nagrado za najboljšo izvirno znanstveno delo, ki je bilo objavljeno v I. 1958, je prejel dr. inž. Ervin Prelog za razpravo "Integracija Lamejevih elasto-statičnih enačb za krogljo in valj poljubne debeline pri poljubni obtežbi", ki je izšla v 5. knjigi razprav 9. mednarodnega kongresa za uporabno mehaniko. Inž. Karel Kranjc je prejel drugo nagrado za razpravo "Problematika regulacije frekvence in moči v jugoslovanskem električnem omrežju. Za razpravo "Smotrna oskrba prebivalstva z bolniškimi posteljami" je prejel nagrado Jožko Wograek.

• **Ljubljanska dnevnik Slovenki** poročevalce in ljudska pravica sta se s 1. majem združila v novi dnevnik Delo, ki bo izhajal dnevno na 10—16 straneh.

"CVETKE" V SPOMINSKO KNIGO AVSTRIJSKI VLADI NA DUNAJU

Samo nekaj člankov iz Roža, Podjune in Zilje o "pravici" Koroskih Slovencev:

• **Pri Zilji strašno rovarijo.** Seveda proti slovenščini. Tu so elementi na delu, da se jih ustrašiš. Smo obupani. Iz nemških listov pa veje duh, zadovoljiv duh, dosegli so, kar so hoteli, krivica pa je postala zakon na najvišji državni ravni. Večkrat premišljujemo, kaj se godi v mladi otroški duši, ko starši med seboj govore slovensko, z otrokom pa nemško, v njemu tujem jeziku. Jasno, da se duh takoj ne more pravilno razvijati, ker ne more slediti pogovoru in pojmom.

• **Iz Podjune poročajo.** Vedno bolj gnijemo in propadamo. 7 so lepo obšli in zopet so nas ogoljufali! Kakor Jakob Ezava! Vedno smo spodaj! Slovenščina jim je bila trn v peti. Vse je že precej lepo slo. Otroci so se vsaj za silo naučili slovensko brati. A to ni smelo biti. Slovenščina mora iz šole! Tako so se zarotili. In us-

NOVICE S KOROSKE

• **Celovec.** 25. februarja sta Narodni svet Koroskih Slovencev in Zveza slovenskih organizacij naslovlila na zvečno vlado pismo, v katerem jo opozarjata, da še doslej zamačata odgovora na vlogo za sprejem z dne 10. novembra 1958 ter ponovno prosita za določitev termina za sprejem, ki je nujen posebno z ozirom na nerešena vprašanja glede člena 7 državne pogodbe ter nezakonitega stanja na šolskem področju.

• **Globasnica.** Za letošnji postni čas je Katoliško prosvetno društvo v Globasnici pripravilo "Pasijon" ali "Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa". To je bila izredna prireditev, ki oživlja stare slovenske pasijonske tradicije na Koroskem. Vse predstave, ki so bile pri Soštariju v Globasnici, so bile zelo dobro obiskane. Tako slovenska kultura na Koroskem kljub temu še živi, čeprav bi nasprotniki ravno nasprotno hoteli.

• **Smihel pri Pilberku.** Na prvo postno nedeljo je bil slovensko inštaliran za novega župnika preč. g. Kristo Srienec. Tako je dobila smihelska fara gorečega in izkušnega dušnega pastirja. Tudi mi želimo novemu gospodu obilo uspeha in božjega blagoslova v dobrobit slovenskega ljudstva v Smihelu.

• **Celovec.** Absolventi in absolventke Kmetijske in Gospodinske šole so priredili uspešno zborovanje v Kolpingovi dvorani v Celovcu v nedeljo 15. marca 1959. Na zborovanju so obravnavali vprašanje "Naša nova vas". Le tako naprej, ne dajte se odtujiti svojemu rodu in veri!

• **Celovec.** Nad 700 delegatov iz Podjune, Roža in Zilje, z Gur in s Karavank, se je zbralo na protestnem zborovanju v Celovcu, ki sta ga sklicali obe osrednji slovenski organizaciji. Dvorana vse množice ni mogla sprejeti zato so morali napolniti tudi stranske prostore. Enoglasno je bilo sklenjeno, da obe organizaciji 18. marca 1959 odločno protestirata proti novemu zakonu o manjšini ter predlagata temeljito popravilo. V primeru, da bi pa naletela na gluha ušesa, pa sta pooblaščenca, da vi imenu Koroskih Slovencev izrazita protest in odklonitev teh zakonov, ki so premišljen atentat na slovenske v državni pogodbi zajamčene pravice.

pelo jim je. Z zvijačo in goljufijo so zopet odpravili slovenščino iz šole.

• **Iz Roma pa sledeče.** Naši otroci hodijo v Celovec v srednje šole. Kar je mlajših imajo srečo, da lahko hodijo v slovensko gimnazijo, kar je pa starejših, se morajo boriti, da ne utonejo v germanskem morju. Slovenski dijaki nimajo te prostosti, kot bi jo imeli na svoji šoli. Včasih se tudi spro z Nemci. Sledi seveda odločba proti njim, to pač morajo požreti. Potem šele se zave ta mladina, kdo da je in kdo je bila njihova mati kaj je Slovenec in kaj je slovenska zemlja. Marsikateri klone, malo jih ostane zvestih Bogu in slovenskemu rodu. Toda naša mladina poreže tudi Nemce. Je pridna in tako vidite, naša mladina ni najslabša.

To so torej zopet tri cvetke. Ob priliki jih bomo še našli. Le kdaj bo uvidela vlada na Dunaju, da edino takrat lahko najlažje pomaga svoji manjšini na Južnem Tirolskem, ko bo sama dala svojim manjšinam, to, kar jim gre po členu 7 državne pogodbe. Pri pogajanjih v Londonu so dobro vedeli, kje je manjšina, toda danes bi jo razni "specialisti" ba manjšinska vprašanja radi iskali s povečevalnim steklom. Toda ta slovenska manjšina umreti noče, prišel bo dan, ko bodo vse krivice kazno-

Knjige in revije

NOVE RAZPRAVE JAKOBA PLANIŠKA

Mladi slovenski znanstvenik na področju raka g. Jakob Planinšek iz Buffalo, N.Y., je objavil zopet nekaj izsledkov dela, ki ga opravlja skupno z drugimi raziskovalci na Zavoda za raziskovanje raka v Buffalu.

Journal of the National Cancer Institute, ki ga izdaja ameriško ministrstvo za zdravje, vzgojo in blaginjo, je objavil razpravo: Localization In Vivo of Radioiodinated Anti-Rat-Fibrin Antibodies and Radioiodinated Rat Fibrinogen in the Murphy Rat Lymphosarcoma and in Other Transplantable Rat Tumors, katere avtorji so Eugene D Day, Jakob A. Planinšek, in David Pressman (22: 413-431, 1959).

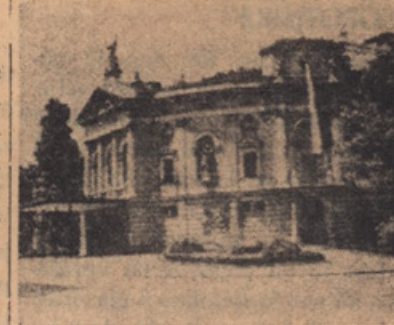
Transplantation Bulletin (Vol. 6, No. 1, pp. 116-118, January 1959) pa je objavil poročilo. Five Ascites Rat Tumors: Their Origin, Conversion, and Maintenance. Kot avtorji so navedeni Jakob A. Planinšek, Louis Kubai in Eugene D. Day.

ZNAMENJE OB POTI.....

LJUBLJANSKI MUZEJ

LJUBLJANSKA OPERA

vane. Sicer pa ali Bog ne kaznuje že sedaj atsvrijsko vlado z Južnim Tirolom?

PROSIMO PORAV NAJTE NAROČNINO!

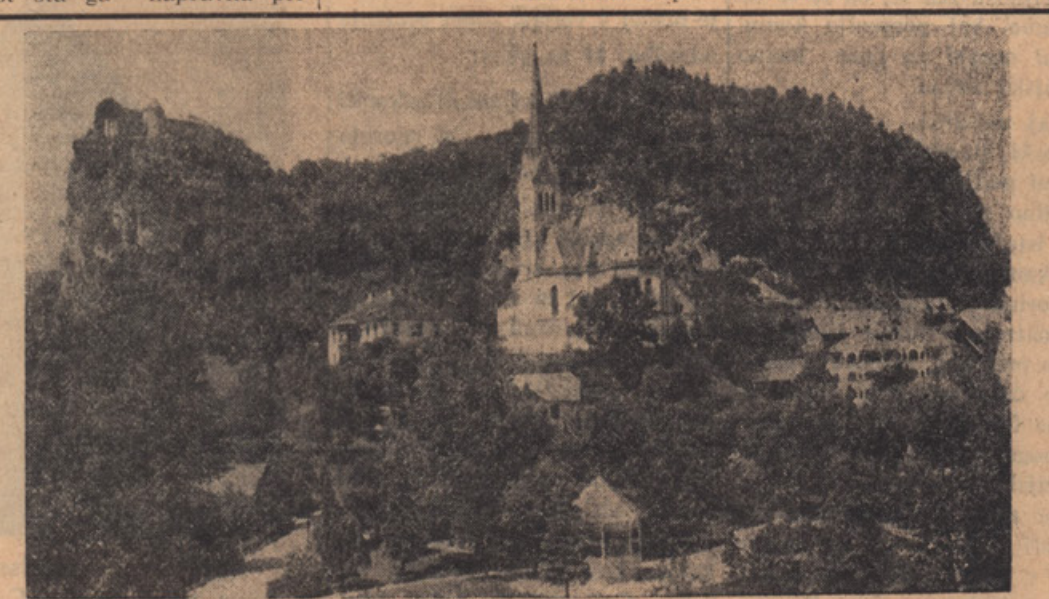
Svoja znanstvena dela je profesor Rebek objavjal v avstrijskih, nemških, čeških in hrvaških revijah. Preseneč nas dejstvo, da je izšlo sedem publikacij po I. 1945, kar potrjuje izredno žilavost v času, ko so ga določeni ljudje hoteli morda popolnoma uničiti. Napovedana so še nova dela in jim želimo popoln uspeh!

Sirša javnost je mogla slediti delovanju prof. Rebeke v reviji "Proteus", v katero je redno pisal. Bil je stalni sodelavec "Zbornika prirodoslovnega društva" in pa "Arhiva za kemijo in farmacijo" (Zagreb). Njegova vsestranska izobrazba mu je dajala dovolj snovi za resnično vzgojne ure. Smisel za dovpite in pa družabnost sta ga napravila pri-

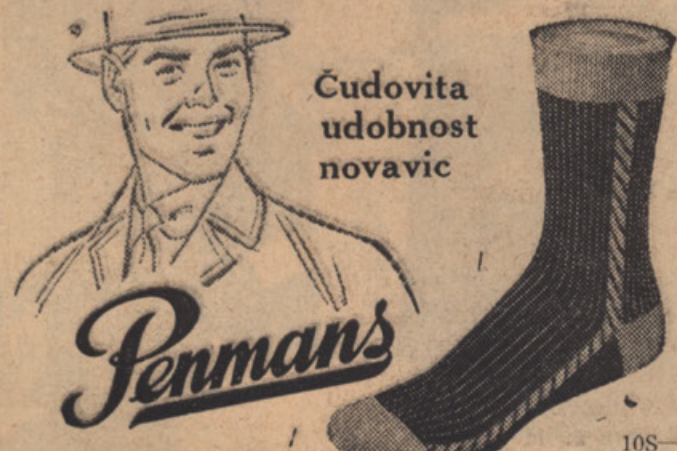
ljubljenega med vsemi. Ta stran njegove narave mu je bila v veliko pomoč zlasti v težkih časih.

Ob sedemdesetletnici se mu kot njegovi študentje zahvaljujemo za darove, ki so prihajali iz "roga obilnosti". Hvaležni smo za topla človeško sodelovanje pri premaganju različnih ovir, ki so se nam stavile na pot v svetu. Priznavamo in zahvaljujemo se za delež, ki ga je doprinesel k rasti slovenske kulture v domovini in k ohranitvi naše ljubljene univerze. Povdarjamo to posebno v času, ko so na delu zopet tendence uničiti samobitnost in svojskost slovenske kulture.

Veselili se bomo vsakega profesorjevega uspeha na novem položaju. Za vse dosedanje — lepe čestitke, za bodoče pa srečo! Inž. Polde Čop

BLED

Čudovita udobnost novavic

Penmans

108-8

Patentirane nogavice z "dvojnimi podplatoma"

Podplati so pleteni v dveh legah. Notranji del je pleten tako, da je noga v stalnem stiku z mehkim delom tkiva. Dvojni podplati brez posebne odebelitve ali obtežitve. Nositi morate PENMANS-ove nogavice z dvojnimi podplatoma, da uvidite razliko!

DARUJTE V TISKOVNI SKLAD "SLOVENSKE DRŽAVE"

MED SLOVENC

RABLJENE IN NOVE AVTOMOBILE

dobite pod najugodnejšimi pogoji pri

V. & M. MOTORS
363 QUEEN STREET WEST, TORONTO

Edino slovensko podjetje v Torontu za nakup in prodajo avtomobilov
Kličite EM. 8-6540 — Vinko Mike

TRAVELWAYS SERVICE

Vam nudi svojo pomoč v sledečih zadevah:

1. Vam preskrbi vozne listke po suhem, po morju in po zraku.
2. Ureja različne dokumente in preskrbi prevode.
3. Pomaga vam dobiti svojce iz Evrope.
4. Pošilja denar in pakete v Jugoslavijo.

626 BLOOR ST. W. TEL: LE. 6-3089
TORONTO 4, CANADA

KAR SI, TO IZPOVEDUJ...

Odkritosrčnost je upoštevanje vredna odlika človeka. Možat nastop kjer koli, med somišljeniki ali med neprijatelji, je vedno upoštevan. Odkritosrčnost in možnost v izpovedovanju svetovnega, narodnostnega ali političnega nazora lahko imenujemo z drugo besedo tudi značajnost.

Značajev potrebujemo v vsakdanjem življenju. V svetovnonazornih, narodnostnih, etičnih in političnih odnosih. Pesnik je označil našo dobo z sledečimi besedami: "Pač mnogo moskih naševk rodi a malo mož"... Mož biti se pravi, biti odločen in značajen.

Nikjer ni tako malo značajnih ljudi, kakor prav na področju politike. Pravijo, da je dober politik samo oni, ki drugače govori kakor misli. Med somišljeniki tako, kakor tem ugaja, v javnosti, ko gre za oblast in trenutni uspeh, pa spet drugače. Uspeh takih le ljudskih zastopnikov je seveda le začasen. Narod prej ali slej spozna, da je varan.

Tudi med Slovenci je bilo v preteklosti večkrat tako. Dome so poslanci govorili o avtonomiji, v Beogradu pa, ko smo imeli pri vladnem koritu enega ali dva ministra, o avtonomiji ni bilo mnogo govora, ali celo nič. Danes je ista pesem. V strankinem programu lepe besede o slovenski državnosti, v sakdanjem političnem previranju pa trgovanje in pokloni nekdanjim močnikom. Doslednost to gotovo ni in niti ni govora o značajni politiki, ki mešetari z onimi, kateri so v preteklosti bili mojstri v izigravanju in še danes sanjajo, da bo Beograd centrala (Velika Srbija), vse ostale narodnostne pokrajine pa le privesek za lepe življenje "zaostalih" pokrajini na jugu.

Mešetarenje v osnovnih narodnostnih problemih ne bo prineslo nič dobrega. Morda trenutni dobiček "bodočim ministrom", narodom ga gotovo škoda, katere več ne bodo mogli preboleti.

Kar si, to izpovej! Slovenci smo, katoličani smo, demokrati smo! Vse to naj se izžareva tudi v slovenski politiki. Kot Slovenci ne moremo barantati z svojo usodo z ljudmi, ki so se pokazali nezanesljivi, hinavski in nam niso inkdar privoščili, da bi se svobodno čutili kot narod z vsemi narodnostnimi atributi. Kot katoličani smo vezani za zagotovitev verske svobode in enakopravnost, katera Beograd ni rad priznal ne preje, še manj pa sedaj. Kot resnični demokrati moramo prislubniti utripu ljudstva in mu pomagati do prave demokracije v lastni državi.

V slovensko emigracijsko politiko torej več značajnosti in manj dvočnosti!

Ce bi slovenski politiki v emigraciji od leta 1941 dalje kazali več politične značajnosti in vedno odločno izpovedovali pred vsemi mednarodnimi forumi to kaj Slovenci hočejo — namreč biti svobodni v lastni državi, bi gotovo tako dosledno stalšice rodilo kaj pozitivnih sadov. Ker pa so slovenski politiki le "pomirjevalno" vplivali na nezdrave odnose med Srbi in Hrvat, so prišli v zamero pri Hrvatih, Slovencem pa niso koristili prav nič! Radi bi imeli kaj konkretnih dokazov, kako je slovensko zastopstvo v emigracijskih vladah, ki jih je bilo precej, informiralo javnost o Slovencih: o slovenski Koroški, o Trstu, o domobranci, o komunističnih pokoljih itd. Čudno luč vrže izjava slovenskega narodnega zastopstva v letu 1945, takrat, ko so bili slovenski mozeje in fantje že izdani in poklani, da je pripravljeno se pogajati s Komun. Partijo Slovenije (Koledarček slov. emigrantov v Italiji l. 1945) Takih partnerjev, ki drugače govorijo kot mislijo, nihče nima rad. Prej ali slej so nagrajeni stem, da so izigrani. Slovenska politična zgodovina to potrjuje.

Kar si, to izpovej! To velja tudi za vse naše somišljenike širom sveta! Če si mož, pokaži to povsod, pred prijatelji in pred onimi, ki drugače mislijo. Če si pa šleva, ki ne upaš povedati, kaj si, potem pa imaš samo eno izbiro, da ne greš več pod svobodno sonce. V svobodnem svetu smo. Naša odgovornost je velika! Skorjo da se

ČESEN JE DOBER ZA VAS

Vprašajte vašega zdravnika — Vprašajte vašega drogistu

Vsako leto več in več ljudi jemlje Adams Pearles da si tako pridobijo dobrodejnosti česna. Stoletja so milijoni mož in žena uporabljali česen kot zdravilno niervo v preprečanju o njegovi moči zdravljenja in uspešnem preventivno sredstvo in ko pride v telo predre tekočino in staniče in s svojo preventivno silo uniči baeile

Česen se zdi zelo uspešen v preprečevanju prehlada in gripe. Vsled njegove preventivne in protikašelske lastnosti, česen pogamta pri blaženju astme in bronhitisa. Ublažuje trd kašelj z odličanjem in odstranitvijo debele dušee sluzi in vam pusti svobodnejše in lažje dihati. Česen vsebuje preventivno lastnost, ki preprečuje in uniči baeile gnilobe ter na ta način drži krvni obtok prost nečistoče in v dobrem stanju, ter odstrani iz vašega telesa artritična in revmatična nastrojenja.

Adams Garlic Pearles so majhne želatinaste kapsule, ki vsebujejo potrebno olje iz česna v najčistejši obliki, moči in sposobnosti, a so brez vonja in okusa in tisoči njihovi uporabljali od obale do obale, so cenili to dobro naravno zdravilo vsled dragocenih robrot, ki so jih bili deležni. Adams Garlic Pearles jamčejo dobrobit tudi vam, ali pa vam bo denar povrnjen.

Oskrbite si zavitek Adams Garlic Pearles pri vašem drogistu še danes in videli boste, kako vam bodo koristile. Vi boste zadovoljni, če si jih oskrbite.

BREZ VONJA — BREZ OKUSA — V OBLIKI KAPSUL

Najlepše domače in svetovne povesti objavlja slovenski ilustrirani mesečnik

POVEST

24 strani velikega formata — Do dvanajst zaključenih povesti v vsaki številki — Popularen roman v nadaljevanjih. Na željo pošljemo mesečnik brezplačno na ogled!

Letna naročnina znaša samo \$5.00

Naslov za naročilo:

POVEST

P.O. Box 730, Brandon, Manitoba, Canada

OBENITE SE ZA ZAUPANJE V VSEH NEPREMICNISKIH, DRUŽINSKIH IN PRAVNIH ZADEVAH NA:

CARL VIPAVEC
SLOVENSKI ODVETNIK
IN NOTAR

278 Bathurst St., Room 4, Toronto, Ont. — Empire 4-4004

Toronto

• Družina Janeza in Ančke Vizintin se je pomnožila za dve zdravi punčki. Iskrene čestitke!

Chicago

Pomladanski festival Slov. Radijskega Kluba v nedeljo 5. aprila je odlično uspel. Tako organizatorno, kakor programsko. Udeležba je bila prav lepa in so nastopajoči, zlasti slovenska plesna skupina, želi vsestransko priznanje.

Slovensko nagrado, ki se podeli vsako leto na radijskem festivalu, je prejel letos g. John Gottlieb. Čekdo, potem si je to priznanje on gotovo vsestransko zaslužil. G. Gottlieb je bil dolgo vrsto let urednik in izdajatelj družinskega mesečnika Novi svet ter je z njim dvigal med slovenskimi naseljenici slovensko zavest, poleg tega pa se je marljivo udeleževal tudi na drugih narodnih področjih. Naše čestitke!

Zvečer je bila pa zelo razgibana plesna zabava. Višek je bil volitev kralja in kraljice valčka. Letos je odnesel to slavo naš bivši tajnik SNZ g. Milan Pecharich za kraljico pa je bila izbrana njegova soplesalka gde, Anita Vipotnik.

10 letnica porke. Dne 9. aprila t.l. poteče deset let, kar sta si v farni cerkvi sv. Vida na Korškem obljubila večno zvestobo naša zvesta prijateljica in sodelavca g. Ludvik Jelenc in Mara, rojena Velb. Se isto leto sta prišla v Chicago. Deset let sicer ni mnogo, toda če upoštevamo časovne prilike od takrat pa do danes, vemo, da jima ni bilo vedno postlano z rožicami. Danes ob 10 obletnici poroke pa se veselita v krogu dveh ljubkih deklet Mariane in Betke, ki kažeta že sedaj veliko vneto za slovensko pesem in iderske nastope. G. Ludvik Jelencu, ki je bil vedno na vodilnem mestu v SNZ in njegovi ženi Mari izražamo iskrene čestitke ob tem jubileju in želimo da bi sledili številni jubileji v srečni družinski skupnosti. Naj dobri Bog blagoslavlja družino in njune skupne napore v srečo družine, pa tudi za lepši napredek slovenstva tukaj in v domovini!

Piknik Slov. Narodne Zveze. Marsikdo, ki se naših piknikov spominja za nekaj let nazaj, je že vprašal: "Bo spet letos kaj?" Tem in drugim sporočamo, da bomo imeli tudi letos piknik na istem prostoru kot pred leti. Piknik bo v nedeljo 16. avgusta. Bog daj lepo vreme, pa bo tudi židane volje poleg pečenega prašička na pretek. Ne pozabite, nedelja 16. avgusta — piknik Slovenske Narodne Zveze v Chicago!

Privedite slovenske šole na cvetno soboto je bili tudi dogodek ki ga moramo posebej omeniti. Požrtvovalna učiteljica gđ. Pavla Mušič se je zopet potrudila, da je z učenci sobotne slovenske šole dostojno predstavila lep velikonočni in slovenski program. Le tisti, ki je kdaj sam vodil podobne prireditve, zna ceniti delo, ki je vloženo v tako prireditev. Otroci so nastopili res odlično in želimo da bi gđ. Pavla pripravila še kaj podobnega!

Hrvat v Chicagu so v nedeljo dne 12 aprila v dvorani na Commercial Avenue v South Chicagu, proslavili 18 obletnico nastanka Neodvisne Hrvaške Države. Poleg kulturnega programa sta bila na sporedu tudi dva govora. Zjutraj pa je bila sv. maša.

"Hrvatski Narod" je naslov novega hrvaškega tednika, ki je izšel v začetku aprila. Zastopa stališče dr. Ante Paveliča. Tiska se v tiskarni čeških benediktincev.

"Slovenci in Jugoslavija" pod tem naslovom je predaval predsednik SNO in SLS dr. Miha Krek v soboto 11. aprila v neki tukajšnji srbski organizaciji. Za nas nič novega in presenetljivega. To je pač njegova priljubljena, pa tudi že zelo obrabljena teza. Kako daleč bo prišel s svojim "jugoslovenstvu", bo povedala zgodovina.

Privredni Adresar Grada Toronta za 1959 godinu

N.P. Ivkov iz Toronta je izdal in založil naslovnik podjetij, katerih lastniki so Bolgari, Macedonci, Srbi, Hrvati ali Slovenci, njih cerkva, domov in imena duhovnikov. Knjiga, ki je namenjena

predvsem oglaševanju, vsebuje tudi druge koristne informacije kot naslove in telefonske številke bolnišnic in glavnih uradov, nekaj podatkov o Torontu in Kanadi, valute, primerjalno tabelo toplomera Celzija in Fahreheitita itd.

ALI SI ŽE PORAVNAL NAROČNINO? POSTANI AKTIVNI ČLAN SLOVENSKEGA DRŽAVNEGA GIBANJA!

DARUJ V TISKOVNI SKLAD "S. D."

KOMUNISTI HOČE JO UNIČITI SLOVENSKI JEZIK

GLAS Slovenske kulturne akcije prinaša 15. februarja uvodnik pod naslovom "Začarani krog", ki ga je napisal g. R.J. Iz uvodnika ponatiskujemo:

Po letu 1918 se je mnogo govorilo o enem južnošlovenskem narodu in iz slovenskih čitank so trgali Cankarjeve tekste. Vodilni slovenski pesnik tedanje dobe Oton Župančič je napravil v letu 1920 prvi obisk novi prestolnici in na vprašanje, kako se počuti med steni nam slavnega Beograda, je odgovoril: "Počutim se tako, kakor francoski pesnik, ki iz province pride v svojo prestolnico — v Pariz." Slovenija je bila srce kot Bretonska ali Normandija samo provinca in Ljubljana ni bila srce Prešernovega naroda. Ni bil sam! Na ljubljanski univerzi so bili znanstveniki, ki so menili da naj njih dela izhajajo samo v hrvaščini ali srbsčini.

Po 1. 1945 so v Jugoslaviji začeli posnemati vse, kar se je dogajalo v Rusiji v letih revolucije. Stalin je sicer dovolil izhajanje knjig in listov v več ko 40 jezikih po vsej Sovjetski zvezi, toda kmalu se je videlo, kaj je imel za bregom. Prve strani listov so morale prinašati isto gravido kot moskovska Pravda, najprej v domačem jeziku ali narčju, pozneje pa v jeziku Moskve. V Jugoslaviji so v Beogradu po 1. 1945 imeli osrednje partijsko glasilo Borba in čez nekaj let so izvedli ukrep, da morata partijski glasili v Ljubljani in Zagrebu prinašati isto gravido Najprej seveda v lastnem jeziku, pozneje pa bi prišla vzporeditev. Razmere so zorele in tudi v Ljubljani se je za-

čelo govoriti o uvedbi enotnega jugoslovenskega jezika v listih in revijah. V tej krizi je ostreje spreporil pesnik Božo Vodusek in preveč glasno protestiral; odvedli so ga v Glavnjačo v Beogradu. Sicer so ga čez nekaj tednov izpustili, toda v Ljubljani ni smel dobiti Prešernove literarne nagrade za svoj prevod Goethejevega Fausta.

Koncem leta 1957 je Zveza jugoslovenskih književnikov sklicala v Beograd plenum z edino točko dnevnega reda: razprava o tem, da naj slovenki književniki in znanstveniki opuste svoj jezik. Tokrat je v Ljubljani preveč završalo in bi bilo verjetno v Glavnjači premalo celice za vse slovenske intelektualce, ki so se indignantno obrnili proti svojim srbskim in hrvaškimi kolegom. Sicer pa partija sedaj lahko čaka, vrgla je baklo med književnike same. Kakor nekoč, tako se tudi danes mnogi piše v Beogradu in Zagrebu zmrdujejo nad bodočnostjo "ošabne" slovenske srčne.

Začarani krog! Narod Prešerna, Cankarja in Plečnika seveda ne bo podlegel zaradi napadov pigmejstva, ki prihajajo z juga. Zlasti narod Plečnika: Plečnik ni govoril o slovenskem geniju z jezikom človeštva.

R. J. Ista številka Glasa poroča tudi, da je za enciklopedijo Larousse, ki izhaja v Franciji, napisal članek o jugoslovenski kulturni in književnosti Antun Polanscak iz Beogra da, ki je kapital o slovensčini, da "podpira lokalni patriotizem in s tem zadržuje snovanje kulturne enotnosti jugoslovenskega ozemlja". O novejših slovenskih pisate-

ljih pravi, da se gredo nacionalne partikulariste, katerim je bil pod Avstrijo slovenski jezik simbol narodnega odpora, sedaj pa se upirajo, da bi ga žrtvovali (rabi izraz immoler, kar pomeni zaklati ali zadaviti) za pravo jugoslovensko edinstvo. In na zadnji strani:

— Pariška umetniška revija "Prisme des Arts" je prinesla osem strani dolg članek o umetnosti v Jugoslaviji. Dodanih je 27 reprodukcij, med njimi so tudi dela slovenskih umetnikov. Članek je napisal umetnostni zgodovinar Gr-go Gamulin iz Zagreba. Izogiba se izrazom "slovenska", "hrvaška" in "srbska" umetnost in deli umetnost na tri glavna središča: Beograd, Zagreb in Ljubljana.

V ČIGAVEM IMENU?

Dr. Bogumil Vošnjak je poslal 31. marca 1959 pismo uredniku Hrvatskega glasu, ki izhaja v Winnipegu. Urednik ga je objavil 20 aprila na str. 5 pod rubriko: Javna govornica. V pismu piše dr. Vošnjak med drugim tudi tole:

"Slovenci imadu največi eksistenčni interes da jug. Zajednica može da živi, te iz petnih šila če se sršiti ukloniti sve, što bi smetalo zdravome razvoju jedne, po njihovom mišljenju, života sposobne tvorevine. Od njezinog opstojanja zavisi ekzistencija Slovenaca kao političkog tijela".

Zanimivo bi bilo vedeti, ali je g. dr. Vošnjak pisal to pismo v svojem imenu ali v imenu Slovenskega narodnega odbora. Vsekakor so njegove trditve posplošneje prepričanja, manjšine med Slovenci.

ORAČ

Watson's

Francoski kroj spodnje hlače 396

Primerno prilagajajoče, hladne, udobne... drobno rebrasto pletene iz mehkega bombaža, plosknati robovi, elastičen pas in dvojna sprednja križna trdna opoša. Odgovarjajoče majice.

W 3-8

je ne zavedamo. Ideja, ki jo zagovarjamo, je velika, za Slovence življenjske važnosti in odrešila. Ideje prodirajo — ne po mežajah, ki se sonca boje in ljudi, ampak po značajih, ki se v idejo zagrižejo, jo branijo, širijo in zanjo kaj žrtvujejo! Kjer koli si, brat, sestra; pokaži se značajnega Slovenca, Slovenko. Ne skrivaj ideje v ozki krog hiše in mirnega zatišja somišljenikov. Tukaj je lahko biti Slovenec in pripadnik slovenskega državnega gibanja. Pojdimo z idejo ven, na ulice, med prijatelje, znanec, med one, ki so še v dvomih, pojdimo z njo tudi med veliki svet, na mednarodni forum!

komu prav ali ne, da je za pravič-

no rešitev slovenskega narodnega vprašanja, to je pa le v SVOBODNI SLOVENSKI DRŽAVI!

Mirko Geratič

Slovenska država ideja ni kak domači problem, kakor so nam to trobili in še danes pravijo, naj "naših preprirov", tako namreč smatrajo našo upravičeno borbo za državno samostojnost ne vladimo v javnost. Naša ideja je mednarodni problem. Mora postati! Postala pa bo, ko bomo to idejo izvojevali. Izvojevali pa jo bomo, če bomo glasni, odločni in trmasto značajni!

Več talentov kdo ima, tem večja je njegova dolžnost, in naloga in odgovornost. Molčati o slovenski državni ideji in jo zakopati le v ozki krog pomeni zakopati talente, ki jih je Bog dal, da lahko koristi narodnemu občestvu! Več talentov kdo ima, tem večjo odgovornost ima in tem več mora za idejo stori! To zahteva slovenski značaj!

Govoriti v ozkem krogu o slovenski državni ideji in biti naročnik "Slovenske Države" je veliko premalo. Značajen Slovenec se ne bo dal voditi po raznih ozirih, ki jih ima z ozirom na družino, službo, položaj itd. Značajen človek bo vedno izpovedal, pa naj je to

SLOVENSKA ZEMLJICA

JAVNA TRIBUNA

TO IN ONO

Ljudje kaj radi gledajo svetovne in domače dogodke skozi očala lastnega gledanja. Tudi v politiki je tako. Zlasti v slovenski. Posamezne dogodke ocenjujejo tako, kakor pač prija gledanju določene politične skupine ali klike. To gledanje vsiljujejo nepoučeni javnosti kot dejstvo. Ne morejo se znajti, da bi dogodek ocenili stvarno, nepristransko, ampak takoj dodajo svoje "nezmotljivo" stališče. In gorje, če ga ta ali oni ne sprejme ali celo zavrne. Tak postane takoj — "skrajnež — bolnik".

Osvetlino nekaj takih le "cvet" iz "vodilnega" slovenskega amerikega glasila.

V AD z dne 12. marca, pod naslovom "Slovenska izseljenska zveza nič novega", piše g. Sm. R. tako: "Tudi na političnem področju obstoja ves čas zelo lepa povezava vseh treh tradicionalnih slovenskih protikomunističnih strank t. j. Slovenske ljudske stranke, Slovenke demokratske stranke in Socijalistične stranke ki so osnovalce ze v domovini med okupacijo in komunistično revolucijo — svoj medstrankarski odbor: Narodni odbor za Slovenijo. Vrata v NO so seveda odprta tudi drugim slovenskim protikomunističnim skupinam v izseljenstvu".

Da so gori omenjene stranke "edine", to radi verjamemo. Edine v zmoti "jugoslovenstva" in nadaljnega hlapčevanja Beogradu. Za to edinosti jih prav nič ne zavidamo. V domovini pod okupacijo kljub večletnemu razgovarjanju niso itak ustvarile nič pozitivnega. —Prav tako niso ustvarile nič novega in pozitivnega v emigraciji. Ostale so na starih izvoženih kolo vozih jugoslovanstva, ki ga večina naroda v domovini odklanja.

Komu so vrata v NO odprta tudi vemo. Onim, ki se odpovedo pozitivnemu slovenstvu in sprejmejo dogmatiko jugoslovenstva. Zgodovina bo nekoč to trditve gladko odvrkla. Zakaj pa ni n. pr. Star. Pravda, ki je tako blizu našim jugoslovcem, v NO? Zato ne, ker kljub jugoslovanstvu ne odobrava vsega, kar dela nezmožljivi SNO.

V "Sloveniji" 16. marca beremo pod zaglavjem "Odgovori na tri vprašanja" med drugim tudi tole: "Na obliki monarhije tudi najbolj goreči monarhisti ne vztrajajo več". . . . Samo eno vprašanje: Čemu se potem pripadniki SLS hodijo klanjat raznim princem in srbskim veličastvom? Verjetno gredo za pet za pol stoletja zadaj za razvojem zgodovine! In čemu ne poročajo o teh obiskih javno v svojih glasilih. Je pa le nekaj sramu, kaj ne, gospodje? Ne mi v emigraciji, narod doma vas bo nekoč sodil. In zgodovina bo dodala svoje!

Tudi svobodoločnost drugih narodov ne gre v račun gospodom iz tabora "jugoslovencev". Primer v notici "Spor med ameriškim Čehi in Slovaki znova butnil na dan". (AD 20. marca t.l.) poroča nekdo iz New Yorka, da so Slovaki, ki hočejo biti samostojen narod in ki imajo vsaj v Ameriki veliko večino (Na Slovaškem pa še večjo, op. pisca), praznovali 14. marca dvajsetletnico svoje narodne neodvisnosti. Povabili so nanjo tudi dr. Durčanskega, ki je bil zunanji minister v Tisovi vladi in je seveda za samostojno Slovaško. Potem poroča pisec, da je njegov prihod razburil vse tiste Čeha, ki hočejo biti s Slovaki en narod in da se skušali diskreditirati dr. Durčanskega. Slovaki pa so na to odgovorili s protiakcijo. Dopisnik nato dodaja nauk: "kot se na primer grizejo med seboj vprico vse javnosti Srbi in Hrvati, tako, se bodo verjetno tudi Čehi in Slovaki. In pri tem naj begunci še računajo na simpatije naše dežele". . . . Je treba k komentarju še kaj dodati? Da! Slovaki, Hrvati in Slovenci seveda tudi naj bodo tiho in naj bodo srečni, da imajo nad seboj tako mogočne varuhe narodne svobode, kot so za Slovače Čehi in za Hrvate in Slovence Srbi. Tiho naj bodo majhni narodi in naj čakajo vdano srečnega trenutka, da jih bodo pozabili — lovke Čehi Slovence in Hrvate pa Srbi. Gospodje okrog NO pa bodo pri tem tudi tiho, da ne bodo motili svetovnega miru in da bodo ohranili svoje pozicije v kakih eventualnih "kraljevih" diktaturah. . . . Pri svojih

"sijajnih" zvezah v mednarodni "krščanski demokraciji" pa bodo seveda prostaško gladko pozabili na težave, ki jih imajo Slovenci, Slovaki in Hrvati v zvezi z takozvanimi "bratskimi" narodi. Pozabili bodo pa verjetno tudi na tebe, ki jih imajo manjšine, n. pr. na Slovenskem Korošcem Ni hudik, če ne bi tako tesno povezanim "mednarodnim krščanskim demokratom uspelo prepričati avstrijske ministsre kolege o krivicah, ki se delajo slovenski manjšini v Avstriji. Če je vera in politika res tako tesno povezana, naj to "krščanski demokratje" na mednarodnih sestankih to javno pokažejo in upoštevajo v praksi enakopravnost narodov.

Kadar treba udariti po nasprotnikih, so pri AD iznajdljivi. Nek clevelandski zdravnik za duševne bolezni je razlagal, da je "prenekateri glovek zašel na pot politične skrajnosti zaradi motenj v svojem duševnem čustvovanju oziroma v svojem duševnem razvoju in da je pri večini ljudi, ki so zašli v skrajnost nekaj, kar je povzročilo njihov duševnem razvoju motnje. Za skrajneže je označil ta zdravnik ljudi, ki so naklonjeni totalitarnim idejam in ki hočejo obstoječe stanje spremeniti s silo, ne oziraje se na druge ljudi in njihove mnenje" AD takoj doda svojo sodbo: "Takah ljudi je bilo nekaj tudi med nami precej. Dober del se jih je z leti izpametoval, nekaj pa jih je še vedno, ki se kljub zrelem letom z vso mladostno hito zaganjajo v svoje "nasprotnike", kot se je nekdaš Don Kihot v mlino na veter, ki nasprotnike naravnost iščejo, da bi v "borbi" pokazali svoj pogum in vstrajnost". Za konec pa pravi da na take ljudi ne smemo gledati z jezo, ampak jim moramo iti na roko, da bodo tudi oni razumeli čas "svojega obiskanja" in se vrnili zdravi v zdravo sredino". Ni treba praviti, kam pes tace drži. Vse jim prav pride, "Skrajneži", če tako dobesedno vzamemo, so bili vsi veliki ljudje ki so se vrgli v borbo za osvobodjenje svojih narodov izpod tujega jarma večrat brez upa na zmago. N. pr. Irski rodoljubi, slovaški Tiso; tudi dr. Korošec in pok dr. Jan. Ev. Krek, ki so tudi šli v skrajnost kljub nevarnostim takratne dobe. "Skrajneži" so tudi gotovo voditelji onih narodov, ki so si v zadnjih letih pod najneugodnejšimi prilikami, v krvavih bojih priborili narodno svobodo in suverenost. No, določenim ljudem je pač težko ugoditizlasti če sami bolehalo na kronični "jugosklerozi". M.G.

Stepinčev Dan v Chicagu

Governor države Illinois je razglasil nedeljo 5. aprila kot Dan kardinala Stepinea. Hrvaške župnije so organizirale za ta dan res veličastno proslavo 60 letnice rojstva in 25 obletnice škofovskega

TEMELJNE POTEZE ZUNANJE POLITIKE ZDA

Bolezen je strgala vajeti iz zunanjega ministra John Foster Dullesa. Poznavalci razmer pa so mnenja, da bo Dullesov vpliv še dolgo vodil zunanjo politiko ZDA. Celotisti, ki so ga mnogokrat napadali zaradi njegovega odnosa do komunizma, so ob njegovega odstopu pohvalno pisali o njegovi politični dobi in o njegovih velikih zaslugah za ves nekoministični blok držav.

Temeljne ideje svoje zunanje politike je J.F. Dulles očrtal 6. junija 1958 odboru senata za zunanje odnose. V skrajšani obliki vsebujejo naslednje misli:

Komunizem še vedno stremi za nadvlado nad celim svetom, kateremu hoče vsiliti svoj način življenja s povdankom na materialističnem pojmovanju sveta, strogi disciplini in izničenju osebne svobode. Zato "mrzle vojne" ni mogoče končati s kako pogodbo ali obljubami, ker jih

komunizem drži po svoji filozofiji samo, dokler služijo njegovemu namenu. Sovjeti bi hoteli znižati gospodarsko breme sodobnega oboroževanja in verjetno trenutno tudi ne žele vojne. Tukaj obstoja nekaj skupnega pri obeh blokkih.

Na prvi pogled izgleda, da je komunistični tabor na boljšem, ker je vidna samo ena volja, dolčim se v demokraciji celo neposporazumi razpihejo v nesoglasja. Kljub temu vemo, da je diktatura vedno šibkejš kot se kaže in demokracija močnejša kot je nje videt.

Mednarodni komunizem je obremenjen tudi s težkimi vprašanji: Znanstveni napredek v komunističnem svetu omogoča izobražencem tudi spoznanje in ničevosti marksizma. Tudi komunistično obvladana ljudstva zahtevajo vedno več užitnih dobrin za svoje delo. Večajo se zahteve

po zaščiti osebnosti, znak prebujajočega se individualizma. Nemiri v satelitskih državah dokazujejo, da tudi nasilje ne more zadušiti narodnosti in osebnosti. Kdor more, beži izpod komunistične knute. Dulles je navedel naslednje številke prebežnikov: 200.000 iz Madžarske ob revoluciji, v Nemčiji nad 3 milijone, iz Severne v Južno Korejo nad 3 milijone, v Vietnamu sko en milijon, od komunističnih vojnihtjetnikov v Koreji se jih dve tretine ni hotelo vrniti, in iz komunistične Kitajske beže ljudje v Hong Kong in Macao. Cilj ameriške politike je doseči organizirano sodelovanje vseh svobodnih narodov, ki bodo obranjali mir in pospeševali ljudsko blaginjo. V delu za doseg tega cilja pa mora sodelovati vsak poedinec, ker le tako bo mogoče ohraniti svobodo.

Canadian Pacific Airlines je uvedla nove brze zrakoplove na liniji Montreal, Toronto, Winnipeg in Vancouver. Slika prikazuje jet-prop Bristol Britannia zrakoplov za 89 potnikov.

največjega sina hrvaškega naroda kardinala Alojzija Stepinea. Dopolndne je bila v nabo polni novi cerkvi sv. Petra v srecu Chicaga pontifikalna sv. maša, katero je daroval nadškof dr. Albert Mayer ob številni asistenci duhovnikov. Slikovitost cerkvene slovesnosti so povečali Kolumbovi vitezi v paradni uniformi. Pridigoval je Msgr. Misič iz Clevelanda. Sv. maše se je udeležil tudi župan Chicaga Dalev.

Po sv. maši je bil svečani banket v hotelu Morrison. Velika množica je napolnila takozvano Terrace Casino. Bili so zbrani gotovo najodlični predstavniki Hrvatov

in prijatelji hrvaškega naroda. Poleg nadškofa Meyerja smo opazili na častrem mestu kiparja Ivana Meštrovića, zastopnike raznih cerkvenih redov in ameriških far. Proslave so se udeležili tudi delegati skoro vseh narodov za železno zavezno, da tako dajo priznanje odličnemu borcu za verske in glovečanske pravice kardinalu Alojziju Stepincu.

Po kosilu je spregovoril nadškof dr. Albert Meyer, potem pa se je razvil dovršen umetniški program, pri katerem so sodelovali pevski zbori, solisti, med njimi operni pevec Dragotin Šoštariko ter plesna skupina iz Clevelanda, ki je

predvajala prav lepe narodne plese. Glavna govornika sta bila Rev. Karel Pleše OFM in pa tajnik pripravlj. odbora Mr. Tomislav Mešič. Direk. Slovenskega radio kluba dr. L. Leskovar je poslal brzojavne pozdrave. Slovence je zastopal tajnik SNZ g. Mirko Geratič. Program je vodil univerzitetni profesor John Zvetina.

ČIKAŠKI TISK IN KARDINAL STEPINAC

60 letnica rojstva in 25 obletnica škofovskega posvečenja največjega hrvaškega sina in borca za verske in narodne pravice, kardinala

SLOVENSKIM MOHORJANOM

Mohorjeva družba je ena najbolj častitljivih in zaslužnih slovenskih kulturnih ustanov. Ko smo bili še doma skoraj ni bilo hiše, kjer bi ne imeli police z Mohorjevimi knjigami. Tudi v izseljenstvu bi ne smelo biti Slovencev brez Mohorjevih knjig.

V zamejstvu nadaljuje s to veliko kulturno tradicijo zlasti Družba sv. Mohorja v Celovecu. Vsako leto razpošlje na tisoče knjg našim koroškim in primorskim bratom, pa tudi izseljencem širom sveta. Slovenske župnije, knjigarne, društva in posamezniki širijo to dobro in ceneno čtivo med narod. V mnogih krajih obstojajo krajevna poverjenstva in želeli bi bilo, da bi vsak Slovenec naročil mohorjevke pri svojem najbližjem poverjeniku.

Za tiste čitatelje SD, ki nimajo dovolj blizu krajevnega poverjenika, pa je na željo MD prevzel poverjenstvo podpisani Vabimo vse, ki še niste naročniki, da takoj čitljivo napišete svoj naslov in priložite dva dolarja, za kar boste dobili res lepe Mohorjeve knjige za 1959. Te knjige so približno štirikrat cenejše od drugih, kar omogoča pač lastna tiskarna višja naklada in pa velik idealizem vseh sodelujočih. Kdor z naročnino in eventualnim darom podpira Mohorjevo družbo pa s tem pomaga tudi slovenstvu v nasi trpeči Koroški. Družba je vredna hčerka škofa in narodnjaka Antona Martina Slomška in želi biti vsenarodna kulturna ustanov, zvišena nad vsako strankarstvo.

Saj boš tudi TI postal njen ud, ali ne? Imena vseh ameriških in kanadskih udov, ki bodo pravočasno naročili in plačali knjige, bodo objavljena v letošnjem Mohorjevem koledarju. Naročite zato letošnje mohorjevke čim prej! Cena za več knjig, med katerimi bo tudi zanimiv Koledar in pa nove Mauserjeve Večernice, je samo dva dolarja. Družba seveda s hvaležnostjo sprejema tudi eventuelne darove, saj se je morala zaradi nujnih popravil nevarno zadolžiti. V njeni hiši živijo tudi koroški slovenski študentje, toda dostikrat niti starši, niti družba nimajo sredstev za vzdrževanje. Naročnino in eventuelne darove pošljite na naslov:

EDI GOBEC
86 E. 11 Ave.
Columbus 1, Ohio.

Alojzija Stepinea je uspela tako lepo, da lepše ni mogla. O tem več na drugem mestu. Značilno je, da čikaško časopisje o proslavi ni prišlo niti ene vrstice. Je to v resnici sramota za tako zvani svobodni tisk, ki hoče zamolčati osebnost junaškega spoznavalca v borbi proti Titovi komunistični tiraniji, dočim isti tisk prinaša na prvem mestu in z mastnimi naslovi novice o razporokah in zopetnih porokah raznih filmskih zvezdnikov. Kolikor smo informirani, je Titov konzul razposlal pisma uredništvom čikaških dnevnikov in tako imel pri tem neposredni delež. —o—

SLOVENSKA DRŽAVA izhaja prvega v mesecu.

Za SNZ, predsednik: Dr. A. Kuk.

Za uredniški odbor: Dr. R. Čujes.

Tehnična stran in oglaš: V. Mauko.

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado 3.-\$. za Argentino 20, za pezo, za Brazilijo 50 kruzairov, za Anglijo 15 šilingov, za Avstrijo 30 šilingov, za Avstralijo 2.- avstr. l., za Italijo in Trst 600.- lir, za Francijo 500.- frankov. Naročniki v Argentini morejo poravnati naročnino tudi v upravi Slovenske poti.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja.

P A B E R K I

• V spomin Johannu Straussu. Na Dunaju so v bližini spomenika Johannu Straussu postavili vodomet, iz katerega curlja voda v taktu valjevokov.

• Najstarejša mednarodna organizacija. V Washingtonu, se bodo, kot vsako leto, spet letos v maju ršile proslave ob obletnici ustanovitve "Organizacije Ameriških Držav". Organizacija je bila ustanovljena pred 69 leti.

• Se ena obletnica. Revija, ki jo izdaja Družba Jezusova v Ameriki, "America" praznuje leto 50. obletnico obstoja. Njeno geslo: Govoriti resnico z ljubeznijo.

• Frank Lloyd Wright umrl. Vsaka moderna hiša v Ameriki in vsa ameriška arhitekture dolgoje vsaj majhen odtenek celote velikemu umetniku in genialnemu arhitektu Wrightu. Tik pred smrtjo, ko mu je že bilo 89 let, je z zaupanjem gledal v bodočnost. Pravi: Naša bodočnost je rod mladih. Na nas je samo odgovornost, da je njihova vzgoja prava. Dovolili smo v preteklosti, da je bila vzgoja ločena od kulture, kar je napak. Mlade pa je vedno še lahko pravilno izoblikovati.

• "Ob Severnih Vratih" je naslov knjige Gwyn Griffina (bivšega častnika Britanske kolonialne armade), v kateri je na zanimiv način podana krivda zapadnega sveta, da se je afriški svet močno zakrknul belim gospodarcem. Griffin pravi: Če je Zpad izgubil Afriko, jo je izgubil zaradi svoje neumnosti in surovosti, sredstva, ki jih je uporabljal, da je tam gospodoval do sedaj.

• "Spominjam se" je naslov kratkega opisa lastnega življenja, kot ga je napisal Boris Pastermak. (Prvi natis spet objavljen v Milanu — Feltrinelli). Ko "se spominja groznih čistk po revoluciji, pravi", da bi o tem moral pisati tako, da bi človeku zastalo srce in se mu najezili lasje. Smešno, znani "rdeči dekan" nekje v Angliji (Canterbury) pa morda dokazuje, da se je Stalin zvedel.

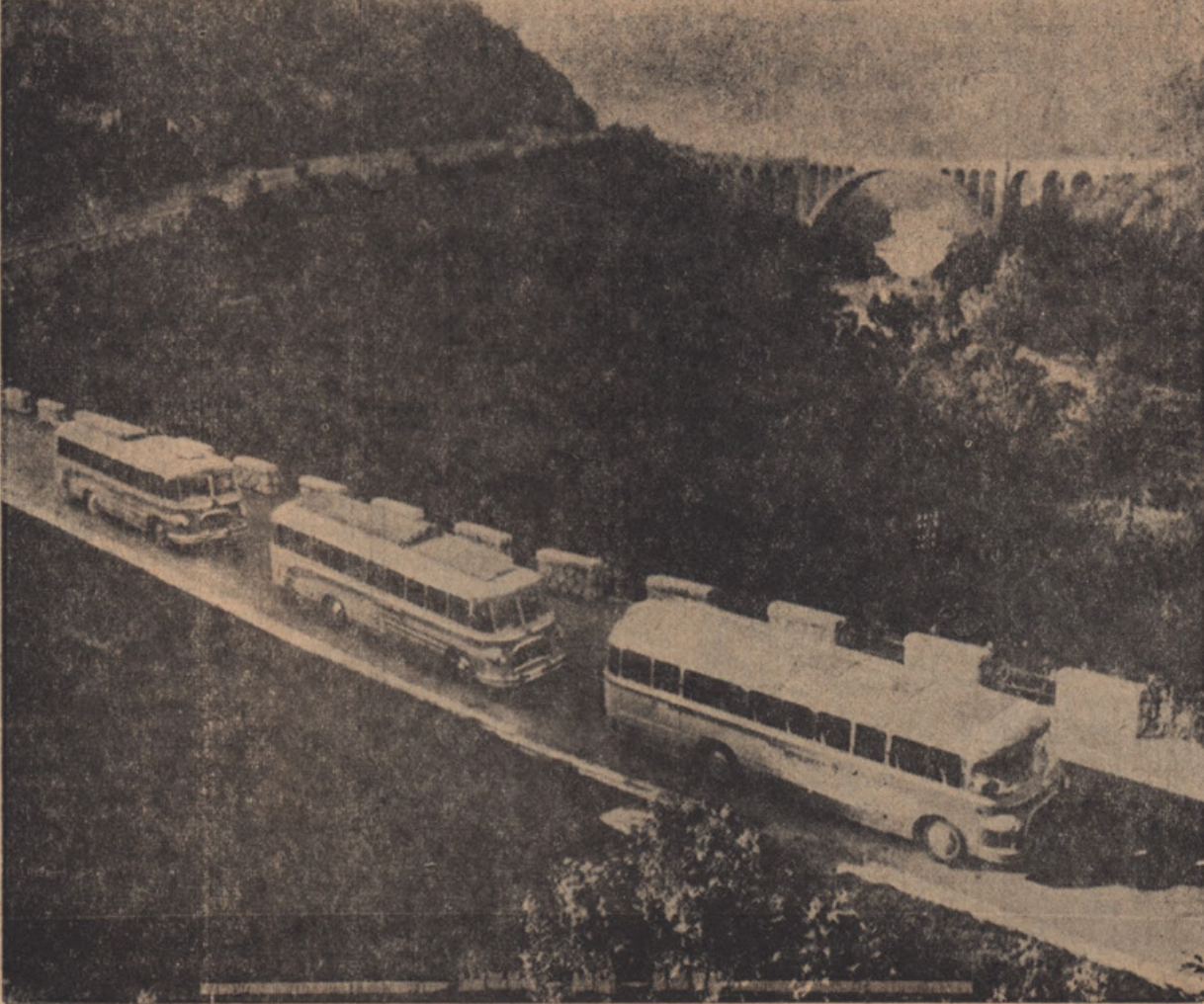
• "Slovenski Poročevalec" poroča ob priliki Titovega potepanja po Srednjem vzhodu, da "so manifestanti vzklikali v... kurdskem jeziku: Dobrodošel heroj pozitivne neutralnosti..." Povzeto iz uvodnika v slovensčini, ne morda iz odseka šaljivk.

**PROSIMO,
PORAVNAJTE
NAROČNINO!**

**ODMEVI KNJIGE
THIS IS SLOVENIA'**

A friend of mine from Canada, not a Slovene, has sent me a copy of "This is Slovenia" and I went through it at once. May I congratulate you. . . It made me proud to be a grand-nephew of Dr. Svetina, and a distant relative of Dr. Prešeren himself. . . By all means try to get this book of yours known far and wide. Thus far I have seen it advertised in "Amerikanski Slovenec" but I think it should be announced in English publications as well. And Slovenian organizations should make it a patriotic duty to present copies of it all kinds of libraries. . . Blečjan sem, in ponosen sem tega. Your book has given me an new interest in it. Lepa hvala!

"Blessings and best wishes on your efforts.
Sincerely yours,
Mineola, N.Y., April 26, 1959.
(Rev.) Gabriel J. Runs, S.M., . . .

MOST NA SOČI